

SCENARIUSZ LEKCJI

CZY NASZA SPOŁECZNOŚĆ JEST SOLIDARNA?

Obszar nauczania: wiedza o społeczeństwie,

Czas trwania zajęć: 1 jednostka lekcyjna

Treści nauczania zgodne z podstawą programową:

III etap edukacyjny

2. Życie społeczne. Uczeń:

2) wyjaśnia na przykładach znaczenie podstawowych norm współżycia między ludźmi, w tym wzajemności, odpowiedzialności i zaufania;

3. Współczesne społeczeństwo polskie. Uczeń:

3) przedstawia wybrany problem ważny dla młodych mieszkańców swojej miejscowości i rozważa jego możliwe rozwiązania;

Być obywatelem. Uczeń:

3) przedstawia cechy dobrego obywatela; odwołując się do historycznych i współczesnych postaci wykazuje znaczenie postaw i cnót obywatelskich.

Środki dydaktyczne:

- kartki papieru formatu A4 lub większego/ karty do flipchartów/ flamastry

Uwagi wstępne:

Na poprzednich zajęciach nauczyciel może zachęcić uczniów do przejrzania lokalnej prasy, rozmowy z rodzicami, przejrzania tablic ogłoszeń (np. domu kultury, na przystanku) i poszukania informacji na temat tego, co wydarzyło się w społeczności lokalnej w ciągu ostatnich kilku miesięcy.

Przebieg lekcji

1. Nauczyciel przedstawia uczniom trzy historie osób (materiał pomocniczy nr 1), które są hipotetycznymi mieszkańcami ich miejscowości. Następnie nauczyciel dzieli uczniów na trzy grupy. Każda z grup ma za zadanie wymyślić 3 możliwe rozwiązania problemów

bohaterów historii (co powinien zrobić bohater?). Uczniowie mają na to 10 minut. Ważne, aby nauczyciel podczas pracy w grupie zwracał uwagę uczniom na konieczność odwołania się do społeczności lokalnej (instytucji, grup społecznych). Grupy zapisują swoje przemyślenia w postaci drzewka decyzyjnego. Następnie każda z grup ma 5 minut na prezentację swoich pomysłów klasie. Nauczyciel po każdej prezentacji pyta resztę klasy, które z rozwiązań byłoby zgodne z ideą solidarności społecznej, a następnie pyta uczniów, które z nich byłoby możliwe do realizacji biorąc pod uwagę zasoby społeczności lokalnej.

Do pracy w tej części lekcji można również wykorzystać filmy dokumentalne opowiadające o problemach różnych społeczności, np. film z pierwszej części pakietu „Filmoteki Szkolnej” – film „Jestem zły” Grzegorza Packa opowiadający o dzieciach z warszawskiej Pragi. Pytania do filmu: Jakie są problemy bohaterów? Jak lokalne społeczność może je rozwiązać? Podajcie trzy możliwe rozwiązania.

Link do rejestracji na stronie Filmoteki Szkolnej: <http://www.filmotekaszkolna.pl/rejestracja>

2. Uczniowie poznają różne inicjatywy skierowane do społeczności lokalnych, które mają wspierać lokalną solidarność społeczną. Nauczyciel (w zależności od wyposażenia sali w wersji papierowej lub bezpośrednio na stronie programów) prosi uczniów o przeczytanie opisów projektów i programów, które odwołują się do społeczności lokalnych (materiał pomocniczy nr 2). Po przejrzeniu materiałów nauczyciel rozpoczyna dyskusję. Czy uczniowie spotkali się kiedyś z podobnymi inicjatywami? Czy ich opis brzmi jasno? Czy wydają się im pożyteczne i interesujące? Jeśli nie, jaki projekt wydawałby im się ciekawszy do realizacji biorąc pod uwagę problemy i wyzwania, jakie stoją przed mieszkańcami ich miejscowości? W podsumowaniu dyskusji nauczyciel prosi uczniów, aby rozstrzygnęli, który z tych programów pozwala najlepiej realizować ideę solidarności w ramach społeczności lokalnej. Czy wprowadziliby do nich jakieś modyfikacje? Nauczyciel zwraca uwagę uczniów na długofalowość efektów i potencjał projektu w kontekście zwiększenia zasobów społeczności lokalnej.
3. Uczniowie pracują w grupach Nauczyciel dzieli klasę na grupy tak, aby powstały inne i mniejsze grupy niż na początku lekcji (w każdej grupie powinien znaleźć się ktoś pierwszej, drugiej i trzeciej grupy z ćwiczenia pierwszego). Nauczyciel zadaje uczniom pytanie, czy w ich miejscowości istnieje problem, który można by rozwiązać odwołując się do idei solidarności. Uczniowie mogą też ocenić, czy ich miejscowość mogłaby skorzystać z programów, które poznali w poprzednim zadaniu. Czy istnieje taka potrzeba? Nauczyciel rozpoczyna z klasą dyskusję na temat istniejących w miejscowości instytucji i grup oraz różnych inicjatyw podejmowanych w miejscowości. Zwraca uwagę uczniów na udział mieszkańców miejscowości w rozwiązywaniu problemów lokalnych oraz stopień zaangażowania w sprawy społeczności lokalnej.

Podsumowanie

Porozmawiajcie o innych znanych Wam projektach. Czy w Waszej miejscowości są jakieś inicjatywy lokalne, instytucje itd. realizujące działania, które mogą być przykładem solidarności społecznej? Spróbujcie ocenić, czy cele, które postawili sobie ich twórcy udaje się realizować?

ZADANIA DOMOWE

Zadanie 1

Przejrzyj prasę lokalną z ostatniego tygodnia. Czy Wasza społeczność lokalna jest solidarna? Poszukajcie dowodów na „tak” lub „nie” robiąc przegląd wydarzeń z ostatniego roku. Poszukajcie informacji w lokalnej prasie, na stronach lokalnych instytucji (parafii, urzędów, stowarzyszeń itp.). Możecie również zapytać mieszkańców (za każdym razem prosząc o podanie faktów z życia społeczności lokalnej, które świadczyłyby za lub przeciw tezie o solidarności lokalnej). Rezultaty swoich poszukiwań zaprezentujcie na następnej lekcji. Możecie też podzielić się na grupy i zorganizować debatę klasową, a nawet szkolną.

(materiały pomocnicze do prowadzenia debaty znajdziecie na stronie: <http://www.ceo.org.pl/pl/mamyprawo/news/zaczynamy-szkolne-debaty>)

Zadanie 2

Spróbujcie zdiagnozować potrzeby Waszej społeczności lokalnej. Poszukajcie takiego problemu, który można by rozwiązać odwołując się do idei solidarności społeczności lokalnej. Porozmawiajcie z mieszkańcami Waszej okolicy, jak można tego dokonać. Stwórzcie materiały prasowe zachęcające do wsparcia i czynnego zaangażowania w tę inicjatywę. Pamiętajcie, by dowiedzieć się, czy ktoś już próbował rozwiązać ten problem i spróbujcie zbadać, jakie przeszkody pojawiły się przy tej próbie.

POMYSŁ NA PROJEKT

- 1.** Poznaj bliżej historię jednego z wydarzeń, które odnalazłeś podczas wykonywania zadania domowego. Przeprowadź wywiad z jego głównym bohaterem (bohaterami). Dowiedz się, dlaczego mieszkańcy zachowali się wtedy w określony sposób. Jeśli dysponujecie odpowiednim sprzętem, spróbujcie nagrać reportaż radiowy lub filmowy o idei solidarności w Waszej miejscowości.
- 2.** Spróbujcie doprowadzić do tego, aby Wasza społeczność lokalna rozwiązała jeden z problemów, które zdiagnozowaliście. Zorganizujcie akcje, happeningi, spotkania. Przygotujcie lokalną kampanię społeczną.

MATERIAŁY POMOCNICZE

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1

Historie mieszkańców

MATERIAŁY DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Grupa 1

W Waszej okolicy mieszka samotna matka z niewidomym, 9-letnim synem. Mama dużo pracuje, by zarobić na utrzymanie siebie i syna, rzadko może spędzać z nim czas. Chłopak ma zaś różne zainteresowania, (np. interesuje się różnymi gatunkami muzyki), które jednak trudno mu realizować z powodu problemów ze wzrokiem. Poszukuje również innych sposobów spędzania wolnego czasu, by po lekcjach w szkole nie nudzić się w samotności w domu. Jak lokalna społeczność mogłaby mu pomóc w tej sytuacji?

Grupa 2

Dowiadujecie się, że Wasza szkoła może zostać zlikwidowana z dniem 1. września tego roku, a jej budynek sprzedany. W związku z tym będziecie musieli uczęszczać do innej, bardziej oddalonej placówki. W budynku nowej szkoły będą się uczyć uczniowie z Waszej i mieszczącej się tam dotychczas placówki. Oznacza to, że będzie tam panował spory tłok i trudniej będzie ułożyć plan lekcji. Co moglibyście wspólnie zrobić, aby zatrzymać likwidację Waszej szkoły?

Grupa 3

W Twojej miejscowości od 5 lat mieszka rodzina Wietnamczyków. Prowadzi popularny lokal gastronomiczny, w którym pracę znalazło też 2 Polaków. Wspiera też rozwój Waszej społeczności przez uczestnictwo w działalności charytatywnej prowadzonej przy jednej z parafii. Niestety dowiedzieliście się, że lokal niedługo zostanie zamknięty, a rodzina powróci do Wietnamu. Powodem są problemy jednego z członków rodziny z uzyskaniem pozwolenia na stały pobyt w Polsce. Co moglibyście zrobić, aby jednak mogli pozostać w Waszej okolicy?

MATERIAŁY DLA GIMNAZJUM

Grupa 1

Najbardziej uczęszczana droga samochodowa w Waszej okolicy jest w bardzo złym stanie. Dziury nawierzchni utrudniają jazdę. Wielu wypadków dałoby się uniknąć, gdyby wreszcie doszło do jej remontu. Niestety, przeczytaliście artykuł, z którego wynika, że po raz kolejny władze chcą zrezygnować z naprawy, uzasadniając to brakiem pieniędzy. Co społeczność lokalna może zrobić, aby jednak doszedł on do skutku?

Grupa 2

W Waszej okolicy doszło w ciągu sześciu tygodni do czterech napadów na starsze osoby. Jedna z nich, popchnięta przez złodzieja, złamała nogę i spędziła 2 tygodnie w szpitalu. Niestety policja szybko umorzyła sprawę pierwszego z napadów z powodu niewykrycia sprawcy; słyszeliście też pogłoski, że podobnie ma się stać z pozostałymi przestępstwami. Co możecie wspólnie zrobić, aby sprawa została wyjaśniona oraz zapobiec podobnym wydarzeniom w przyszłości? Jakie rozwiązania w ramach obowiązującego prawa przychodzą Wam na myśl?

Grupa 3

W Waszej okolicy coraz większym problemem okazuje się wywóz śmieci w nieprzeznaczone do tego celu miejsca. Coraz częściej worki z odpadami są po kryjomu porzucane na trawnikach, skwerach i przy drogach. Najgorsza sytuacja panuje w pobliskim lesie, w którym znajduje się coraz więcej nielegalnie wywożonych tam śmieci i gruzu. Staje się to coraz mniej przyjemne miejsce do spacerów, popularnych wśród okolicznych mieszkańców. Wiele wskazuje też na to, że miejsce to odwiedza coraz mniej turystów. Co społeczność lokalna może zrobić, aby sytuacja w okolicy powróciła do normalności?

MATERIAŁY DLA SZKOŁY PONADGIMNAZJALNEJ

Grupa 1

Jeden z ważniejszych zakładów pracy w Waszej okolicy zanotował w ostatnim roku bardzo słaby wynik finansowy. Spadła sprzedaż większości oferowanych przez niego produktów. Stąd jej dyrekcja planuje w najbliższym czasie przeznaczać na pensje o 10% mniej pieniędzy niż dotychczas. Może to oznaczać zwolnienie części pracowników lub obniżenie ich pensji. Wiadomo, że dyrekcja zamierza w ciągu najbliższych 3 tygodni opracować plan restrukturyzacji, którego założenia są utrzymywane w tajemnicy. Jak jej pracownicy mogliby wpłynąć na rozwiązanie tego problemu? Jak powinna zareagować załoga?

Grupa 2

Jeden z domów mieszkalnych w Twojej okolicy, liczący 6 mieszkań, został odzyskany przez wnuka przedwojennego właściciela. Wcześniej przez lata był to budynek komunalny. W związku z podwyżką czynszu najbiedniejszej lokatorce – 50-letniej kobiecie nie wnoszącej opłat w terminie – grozi eksmisja. Z powodu problemów ze zdrowiem jest ona w stanie pracować jedynie na pół etatu, sporą część zarobków pochłaniają zaś zakupy lekarstw. W efekcie nie wystarcza jej pieniędzy na pokrycie rachunków. W jaki sposób lokalna społeczność mogłaby starać się jej pomóc w tej sytuacji?

Grupa 3

Położony w Waszej okolicy atrakcyjny turystycznie teren, należący do gminy, ma zostać sprzedany. Teren jest chętnie odwiedzany przez mieszkańców i turystów. Zdawkowa informacja na temat planowanej sprzedaży została podana w lokalnej gazecie. Mieszkańcy usiłujący telefonicznie dowiedzieć się czegoś więcej na temat transakcji w urzędzie gminy byli zbywani przez urzędników, twierdzących, że „nic jeszcze nie wiadomo”. Co może zrobić lokalna społeczność, aby uzyskać informacje na temat przyszłych losów działki? Jak może wpłynąć na jej przyszłe przeznaczenie?

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2

- Stypendia św. Mikołaja

Zasady programu:

http://stypendia.mikolaj.org.pl/index.php/sol_site/O-programie2

Film promocyjny można obejrzeć na stronie głównej programu:

<http://stypendia.mikolaj.org.pl/>

Kto jest wspierany w ramach programu?

http://stypendia.mikolaj.org.pl/index.php/sol_site/Stypendysci

- CARITAS

Strona organizacji: <http://www.caritas.pl/>

Gdzie działa organizacja: <http://www.caritas.pl/caritas-w-diecezjach>

Działania: <http://www.caritas.pl/dzialania-caritas>

- Szlachetna Paczka

Zasady programu:

<http://www.szlachetnapaczka.pl/o-projekcie>

<http://www.szlachetnapaczka.pl/artykuly/action,get,id,7364,t,jak-dziala-paczka.html>

Kto jest wspierany w ramach programu?

<http://www.szlachetnapaczka.pl/komupomagamy/module,article,action,get,id,5212,t,a-panie-to-tak-za-darmo.html>

- Działaj Lokalnie

Zasady programu:

http://www.dzialajlokalnie.pl/article-15-Zasady_programu.html#.UqYiYJrxLVI

Kto jest wspierany w ramach programu? Przykłady sfinansowanych przedsięwzięć:

<http://www.dzialajlokalnie.pl/news/szczegoly180.html#.UqYigprxLVI>

<http://www.dzialajlokalnie.pl/news/szczegoly177.html#.UqYik5rxLVI>

<http://www.dzialajlokalnie.pl/news/szczegoly176.html#.UqYjPJrxLVI>